

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С. Сковороди
факультет історії і права

*кафедра цивільно-правових дисциплін і трудового права
імені професора О.І. Процевського*

*кафедра державно-правових дисциплін,
кримінального права і процесу*

Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця

кафедра правового регулювання економіки

Матеріали круглого столу
до Дня юриста

«Виклики правничої професії в умовах воєнного стану»

06 жовтня 2022 року

м. Харків

Виклики правничої професії в умовах воєнного стану : тези доповідей та наукових повідомлень учасників круглого столу присвяченого до Дня юриста (6 жовтня 2022 року) / уклад.: О.О. Коваленко, Т.Г. Головань, М.Д. Ждан ; за ред. О.О. Коваленко. – Харків: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2022. – 158 с.

У збірнику розміщено тексти наукових доповідей та повідомлень, присвячених актуальним проблемам правничої професії в умовах воєнного стану.

Видання адресоване вченим, аспірантам, докторантам, викладачам закладів юридичної освіти, працівникам суду, адвокатури, органам юстиції, співробітникам Державної служби зайнятості України, практикуючим юристам, громадським діячам, профспілковим активістам, іншим особам, що цікавляться проблемами правничої професії в умовах воєнного стану.

Матеріали круглого столу оприлюднені у електронному вигляді на сервері відкритого електронного архіву (репозитарію) Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди EKhNPUiR (електронний архів): <http://dspace.hnpu.edu.ua/> та на сайті факультету історії і права: <http://www.hnpu-laws.in.ua/> у розділі «Наука».

Інформація про оргкомітет. Координацію проведення круглого столу здійснює кафедра цивільно-правових дисциплін і трудового права імені професора О.І. Процевського та кафедра державно-правових дисциплін, кримінального права і процесу – тел.: +38(057)700-35-16, e-mail: trudkonf.hnpu@gmail.com)

Коваленко Олена Олександрівна (в.о. завідувача кафедри цивільно-правових дисциплін і трудового права імені професора О.І. Процевського д-р юрид. наук, професор) +38(057)598-98-75;

Головань Тетяна Георгіївна (в.о. завідувача кафедри державно-правових дисциплін, кримінального права і процесу канд. юрид. наук, доцент) +38(067)681-93-90;

Ждан Микола Дмитрович (канд. юрид. наук, доцент) +38(063)948-05-19.

Оргкомітет круглого столу не завжди поділяє думку учасників. У збірнику максимально точно збережена орфографія і пунктуація, які були запропоновані учасниками. Повну відповідальність за достовірну інформацію несуть учасники та їх наукові керівники.

Всі права захищені. При будь-якому використанні матеріалів круглого столу посилання на джерела є обов'язковим.

Затверджено редакційно-видавничою радою
Харківського національного педагогічного
університету імені Г. С. Сковороди
протокол №10 від 19 жовтня 2022 р.

© Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С. Сковороди, 2022

ЗМІСТ

Жернаков В.В. ВОЄННИЙ СТАН: СУТНІСТЬ ТА ВИКЛИКИ ДЛЯ СУСПІЛЬНОГО ЖИТТЯ	5
Джабраїлов Р.А., Гудіма Т.С., Малолітнева В.К. ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВІРТУАЛЬНИХ АКТИВІВ В УКРАЇНІ	9
Коваленко О.О. ЩОДО ПЕРСПЕКТИВ СПІВВІДНОШЕННЯ ПУБЛІЧНОГО ТА ПРИВАТНОГО АСПЕКТІВ У ПРАВОВОМУ РЕГУЛЮВАННІ ВІДНОСИН У СФЕРІ ПРАЦІ ДЛЯ РОЗБУДОВИ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА У ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД	13
Синчук С.М. СТАНДАРТИ РАДИ ЄВРОПИ ЯК ОСНОВА ВИЗНАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ – ВИМУШЕНИХ ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ З УКРАЇНИ	16
Шабанов Р.І. ЩОДО ПРОБЛЕМ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА ЗАЙНЯТІСТЬ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	19
Амелічева Л.П. ПРОФЕСІАЛІЗАЦІЯ СТУДЕНТА-ПРАВНИКА КРІЗЬ ПРИЗМУ ЮРИДИЧНОЇ КЛІНІЧНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	21
Бурак В.Я. ДИСТАНЦІЙНА РОБОТА ЯК ФОРМА РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА ПРАЦЮ	25
Вербіцька М.В. ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ ВИГУЛЮВАННЯ СОБАК	28
Головань Т.Г. ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	31
Гоц-Яковлєва О.В. МОРАЛЬНО-ЕТИЧНІ ПРИНЦИПИ ЯК СКЛАДОВА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПРАВНИКІВ В УМОВАХ ВІЙНИ З РФ	34
Ждан М.Д. ОКРЕМІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРАВОВОЇ РЕГЛАМЕНТАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОЇ РОБОТИ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ	36
Калаченкова К.О. ФУНКЦІОНУВАННЯ ЮРИДИЧНОЇ КЛІНІКИ ЯК ПРАКТИЧНОЇ СКЛАДОВОЇ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ	40
Лук'янчиков О.М. ВИДИ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ АДВОКАТА	41
Остапенко О.Г. ОСОБЛИВОСТІ ПРАВНИЧОЇ ПРОФЕСІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	44

7. Указ Президента України Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» // Офіційний вісник України - 2015 р., № 4, стор. 8, стаття 67, код акта 75358/2015.

УДК 340

ORCID 0000-0002-7217-7329

Гоц-Яковлєва Ольга Василівна,
доцент кафедри цивільно-правових дисциплін і трудового права
імені професора О.І. Процевського
Харківського національного педагогічного університету
імені Г.С. Сковороди,
кандидат юридичних наук, доцент
e-mail: o_gots@ukr.net

МОРАЛЬНО-ЕТИЧНІ ПРИНЦИПИ ЯК СКЛАДОВА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПРАВНИКІВ

Кожна професія вимагає від працівників сумлінного ставлення до виконання своїх професійних обов'язків. Але професії, об'єктом яких є людина, крім високого професіоналізму, вимагають ще й підвищених моральних якостей. До таких професій належить і правнича. Так, професійний обов'язок юриста визначається взаємодією норм права і норм моралі, оскільки норми моралі регулюють внутрішнє усвідомлення людиною своєї поведінки, а норми права — зовнішню форму поведінки. Тобто наявна сукупність вимог правового і морального характеру, якими він повинен керуватися як у практичній юридичній діяльності під час здійснення службових повноважень, так і в повсякденному житті, поза службою. Професійний обов'язок юриста має об'єктивну і суб'єктивну сторони. Об'єктивна сторона обов'язку полягає в тому, що він мусить захищати особу, її права і законні інтереси, забезпечувати законність і правопорядок в країні. Об'єктивна сторона обов'язку являє собою чітко сформульовані завдання, що поставлені державою перед працівниками юридичної сфери. Суб'єктивна сторона обов'язку являє собою внутрішнє переконання в справедливості і правоті справи, якій присвячується життя.

Моральні якості нерозривно пов'язані з етичними нормами, оскільки етика і є системою моральних норм і цінностей, властивою певній спільноті, соціальній, професійній або іншій групі людей.

Так, про етику в правничій професії говорять в різних аспектах. Частіше як про персональну професійну етику – тобто необхідність дотримуватися в повсякденній професійній роботі правил моралі й етичних норм. Багато правничих професій мають свої етичні кодекси, правила етики. Зокрема, Кодекс суддівської етики, Правила адвокатської етики, Правила професійної етики нотаріусів тощо. Але, очевидно, що шлях формування високої моральної культури юристів починається ще під час навчання, оскільки складовими комплексної юридичної освіти є не тільки теоретичні знання та практичні навички, а й моральне виховання. І тут багато залежить від викладачів, навчального контенту, від того, як і який матеріал пропонується для опрацювання тощо.

В освітньому процесі і викладачі, і студенти опрацьовують різноманітні літературні джерела. Не тільки українські, а й зарубіжні. Використання будь-яких іноземних джерел не викликає зауважень, крім російських та білоруських. Слід зауважити, що прямої заборони на використання таких джерел в освітньому процесі немає. І ось тут як раз і вступають у дію морально-етичні норми, якими повинні керуватися викладачі й формувати відповідні принципи у студентів-правників.

Законом України «Про заборону пропаганди російського нацистського тоталітарного режиму, збройної агресії Російської Федерації як держави-терориста проти України, символіки воєнного вторгнення російського нацистського тоталітарного режиму в Україну» від 22 травня 2022 року № 2265-ІХ закріплений статус рф як держави-агресора [1]. Білорусь, як відомо, підтримує дії країни-агресора. Тож, стає очевидним, що використання літературних джерел цієї країни протирічить моральним принципам української освітянської спільноти. Цю ідею підтримує і відповідна законодавча ініціатива. Так, на початку вересня цього року групою депутатів ВРУ був поданий проєкт Закону України про внесення змін до деяких законів України щодо заборони використання джерел інформації держави-агресора або держави-окупанта в освітніх програмах, в науковій та науково-технічній діяльності, яким пропонується внести зміни до законів “Про освіту” та про «Наукову і науково-технічну діяльність» про те, що в освітніх програмах не може бути посилань на джерела інформації, створені на території, державною мовою, громадянами та юридичними особами держави-агресора чи окупанта [2]. До речі, голова комітету з питань освіти, науки та інновацій Сергій Бабак підтримує заборону використовувати російські джерела інформації у освітній, науковій та науково-технічній діяльності. Він назвав таку заборону одним із способів боротьби з агресором [3].

Безумовно, довгі роки співпраці між науковцями нашої країни й рф та бф у різних галузях ускладнює одномоментну відмову від наукових напрацювань. Адже, наукова діяльність – це «інтелектуальна творча діяльність, спрямована на одержання нових знань та (або) пошук шляхів їх застосування, основними видами якої є фундаментальні та прикладні наукові дослідження» (п. 12 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про наукову та науково-технічну діяльність») [4]. До того ж, царина наукових досліджень не обмежується суто гуманітарними галузями знань, де відмова від російських джерел не викликатиме особливих складнощів, оскільки існує достатня кількість власних напрацювань. Певні труднощі можуть виникнути щодо фундаментальних та прикладних наукових досліджень у галузі точних наук. Але, все ж таки, і тут необхідний виважений підхід до використання джерел інформації.

Що ж стосується підготовки майбутніх правників, то наразі постала нагальна потреба змінити вектор співпраці зі «сходу» на «захід» та змістити акценти з російських наукових здобутків на європейські. Особливої актуальності це набирає зараз, з отриманням Україною статусу кандидата на членство в Європейському Союзі. Необхідно «підготувати підґрунтя» до вступу в ЄС, щоб, коли це відбудеться, студенти-правники вже були обізнані не тільки з законодавством ЄС, а й з науковими поглядами, концепціями, з колом наукових інтересів, були включені в спільні проєкти тощо. Тож час на це ще є, але чи будуть готові до цього правники того часу – залежить від сьогодення.

Список використаних джерел

1. Про заборону пропаганди російського нацистського тоталітарного режиму, збройної агресії Російської Федерації як держави-терориста проти України, символіки воєнного вторгнення російського нацистського тоталітарного режиму в Україну. Закон України від 22.05.2022 № 2265-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2265-20#Text>. 2. Про внесення змін до деяких законів України щодо заборони використання джерел інформації держави-агресора або держави-окупанта в освітніх програмах, в науковій та науково-технічній діяльності. Проект Закону України від 04.08.2022 № 7633. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=74677. 3. М. Ящук. В комітеті ВРУ з освіти підтримали заборону використання російських джерел інформації в освіті і науці. URL: <https://ukranews.com/ua/news/875094-v-komiteti-vru-z-osvity-pidtrymaly-zaboronu-vykorystannya-rosijskyh-dzherel-informatsiyi-v-osviti-i>. 4. Про наукову та науково-технічну діяльність. Закон України від 26.11.2015 № 848-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>.

УДК 349.2

ORCID 0000-0002-7773-0402

Ждан Микола Дмитрович,

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри цивільно-правових дисциплін і трудового права

імені професора О.І. Процевського

Харківського національного педагогічного університету

імені Г.С. Сковороди

ОКРЕМІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРАВОВОЇ РЕГЛАМЕНТАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОЇ РОБОТИ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Спалах пандемічної коронавірусної хвороби COVID-19, що поширилася в усьому світі та військове вторгненням РФ на територію України 24 лютого 2022 року, спричинили свій вплив на всі сфери життя. Не виключенням стали й трудові відносини, зокрема, питання щодо правової регламентації дистанційної роботи науково-педагогічних працівників.

Протягом тривалого часу трудове законодавство розвивалося достатньо сталим шляхом, без революційних звершень, що свідчило про достатньо спокійний розвиток України, навіть не зважаючи на економічні негаразди. Але пандемія COVID-19 та військове вторгнення РФ внесли корективи у всі сфери життя нашої держави і, звичайно ж, і у трудове право.

Так, було прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19) від 30 березня 2020 р. №540 [1], яким було внесено певні зміни до Кодексу законів про працю України (далі - КЗпП України), серед яких необхідно виокремити появу нового термінологічного визначення такої форми організації праці, як дистанційна робота. Зміни до Закону України «Про освіту» від 5 вересня 2017 року, а саме: «працівникам закладів освіти, установ освіти, наукових